

Српско археолошко друштво
Завичајни музеј Параћин

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLIV СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Параћин, 14. – 16. октобар 2021. године

Програм, извештаји и апстракти

Параћин 2021

Организациони одбор скупа

Бранислав Стојановић, директор, Завичајни музеј Параћин

МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва

др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Филип Стефановић, кустос, Завичајни музеј Параћин

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд

др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

др Јелена Анђелковић Грашар, Археолошки институт, Београд

др Бојана Племић, Академија струковних студија, Београд

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Завичајни музеј Параћин

За издавача: Адам Црнобрња и Бранислав Стојановић

Штампа: Four print, Beograd

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-17-5

Република Србија

XLIV скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Daraus ergibt sich die Frage, ob dieses Fundstück als direktes Zeugnis für den vor allem im 2/3. Jahrhundert n.Chr. in der Provinzen *Thracia* und *Moesia Inferior* verbreiteten Kult zu verstehen ist oder ob es sich um eine einfache Spolie handelt.

Бојана М. Илијић, Завичајни музеј, Књажевац
Софија А. Петковић, Археолошки институт, Београд

НОВА АРХЕОЛОШКА СВЕДОЧАНСТВА КУЛТА БОГА МАРСА НА ПРОСТОРУ ТИМАКУМ МИНУСА

Рад је посвећен археолошком материјалу, пронађеном на налазишту *Timacum Minus* код Књажевца, који поткрепљује присуство култа Марса нарочито међу припадницима војних, коњичких јединица. Епиграфски споменици посвећени овом божанству на којима се јављају епитети *equitum* и *campestri* недвосмислено наглашавају карактер следбеника овог култа. Натпис на votivnoj плочи посвећеној Марсу Еквитуму потврђује и постојање храма. Фрагмент жртвеника који је посвећен Марсу Кампестрију, постављен је од стране кохорте II *Aureliae Dardanorum*, која је у свом саставу имала и коњицу.

Жртвеник посвећен Марсу Кампестрију, уз остале олтаре овом божанству можда указују на постојање кампсе (*campsa*), вежбалишта коњичких одреда, која се налазила ван утврђења. У кампси се често налазило и мало светилиште посвећено Марсу, одакле поменути олтари највероветније потичу. За сада, локација кампсе у Тимакум Минусу није идентификована.

Нови налаз прстена са гемом на којој је представљен Марс Осветник (*Mars Ultor*), пронађен надомак Тимакум Минуса, такође указује на значај и популарност овог божанства. Већина налаза може се датирати у период II и III века, али собзиром да су римске коњичке јединице боравиле у Равни током читавог античког периода може се претпоставити да је култ Марса наставио да живи до краја IV века када посаду утврђења чини помоћни коњички одред *pseudocomitatenses Timacenses auxilarii*.